

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА
МЕНЕДЖМЕНТУ ІМ. Г.Е. ВЕЙНШТЕЙНА

МАТЕРІАЛИ

VII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

15 – 16 жовтня 2019 р.

**ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ
РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА
ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ**

Одеса

УДК: 338.43:316.502(477)

Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття. Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції 15-16 жовтня 2019 р. Одеса: Одеська національна академія харчових технологій, 2019. – 230 с.

У матеріалах конференції знайшли відображення економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття. Були запропоновані шляхи вирішення найактуальніших та нагальних проблем багатьох сфер сучасного бізнесу та новітні управлінські технології в сучасних турбулентних умовах існування підприємств. В доповідях особлива увага приділялась прикладному характеру досліджень та їх впливу на поліпшення економічної ситуації в країні.

Редакційна колегія:

Агеєва І.М. - к.е.н., доц., Басюркіна Н.Й. - д.е.н., доц., Купріна Н.М. - к.е.н., доц., Лагодієнко В.В. – д.е.н., проф., Немченко В.В. - д.е.н., проф., Павлов О.І. - д.е.н., проф., Рогатіна Л.П. - д.е.н., доц., Савенко І.І. - д.е.н., проф., Ніколюк О.В. – д.е.н., доц., Каламан О.Б. – к.е.н., доц., Мельник Ю.М. – к.е.н., доц.

Рекомендовано до видання Вченою Радою Одеської національної академії харчових технологій протоколом №2 від 01.10.2019 р.

АСПЕКТИ СТРАТЕГІЧНОГО АНАЛІЗУ РОЗВИТКУ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ТА ЇЇ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН

Купріна Н.М., к.е.н., доцент кафедри обліку та аудиту
Одеська національна академія харчових технологій

Сучасний стан, забезпечення конкурентоспроможності та ефективності функціонування харчової промисловості України потребує пошуку напрямів її аналізу та інструментів розвитку, одним з яких є стратегічний аналіз для оцінювання персистентності її діяльності на мезорівні. Персистентність діяльності враховує не тільки показники ефективності функціонування, але й конкурентоспроможності на внутрішньому ринку та можливості просування продукції, робіт, послуг на зовнішні.

Один з найбільш ефективних підходів у стратегічному аналізі, на нашу думку, був розроблений консультаційною фірмою McKinsey і компанією General Electric (GE) [1, с. 332]. За даною методикою матриця складається з дев'яти частин і заснована на оцінці довгострокової привабливості галузі і конкурентної позиції напрямку діяльності[1-3]. Обидва елементи побудови матриці характеризуються комплексом величин, а не визначаються єдиним показником. Щоб отримати формальну кількісну оцінку довгострокової галузевої привабливості, кожному показнику потрібно визначити вагу, відповідну його важливості для досягнення цілей, дати оцінку ринку по кожному з оцінюваних чинників (рекомендується використання шкали від 1 до 5 або від 1 до 10), помножити вагу на оцінку, підсумувати отримані зважені оцінки. Аналогічно визначається оцінка конкурентної позиції.

Для проведення аналізу стратегічних напрямків розвитку харчової промисловості Одеської області, необхідно враховувати саме показники підприємств сфери АПК Одеської області, як повного циклу від виробництва сировини до реалізації кінцевого продукту, нами визначено наступні об'єкти дослідження:

1. Вирощування зерна
2. Вирощування плодів та ягід
3. Вирощування худоби
4. Виробництво м'яса та м'ясних продуктів
5. Перероблення та консервування фруктів і овочів
6. Виробництво олії та тваринних жирів
7. Виробництво молочних продуктів
8. Виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості
9. Виробництво хліба та хлібобулочних виробів
10. Виробництво виноградних вин

Чинники, що впливають на рівень довгострокової привабливості галузі, на нашу думку, можуть бути наступні: індекс зростання виробництва в масштабах України; індекс Харфіндаля-Хіршмана (рівень конкуренції за областями України); тенденція кількості підприємств у галузі (в межах області); тенденція місткості ринку (у межах області). Тенденція до зростання

виробництва у масштабі країни дозволяє стверджувати, що дана галузь є досить привабливою. З урахуванням загальних тенденцій у вітчизняній економіці, рівень приросту від 3 до 5% є середнім.

Фактори, що впливають на рівень конкурентоспроможності на даному сегменті: відносна частка ринку (відношення виробництва у межах Одеської області відносно найбільшої іншої області); динаміка частки ринку; відсоток експорту у загальному обсязі виробництва; рівень рентабельності у галузі;

Відповідно до основного завдання даного дослідження, одним з основних чинників є відносна частка ринку, яку доцільно розраховувати як відношення частки ринку, що займає Одеська область відносно до частки ринку найбільшої області за обсягами виробництва даного продукту. Позитивна динаміка частки ринку свідчить про посилення конкурентних позицій. Тому значення зростання частки ринку у межах від 0,5 до 1,5 відсоткових пункту відповідає середньому рівню. В сучасних умовах експорт продукції є досить важливим чинником розвитку. Тому чим більше рівень експорту у загальному виробництві, тим вище рівень конкурентної позиції. Прибутковість бізнесу підтверджує його конкурентоздатність. Тому приймаємо середній рівень відповідним до 3-5% рентабельності.

На баз статистичних даних за період 2016-2017 рр. було розраховано показники за визначеними вище чинниками та оцінено за розробленою шкалою, а результати наведено у табл. 1.

Таблиця 1 – Оцінка рівня конкурентоспроможності у галузі

Напрямки діяльності	Чинник			
	Відносна частка ринку	Динаміка частки ринку	Відсоток експорту	Рівень рентабельності
Вирощування зерна	3	4	5	5
Вирощування плодів та ягід	2	3	3	5
Вирощування худоби	1	1	1	1
Виробництво м'яса та м'ясних продуктів	1	1	1	2
Перероблення та консервування фруктів і овочів	3	3	3	4
Виробництво олії та тваринних жирів	4	5	3	4
Виробництво молочних продуктів	1	1	1	2
Виробництво продуктів	2	2	2	1

Напрямки діяльності	Чинник			
	Відносна частка ринку	Динаміка частки ринку	Відсоток експорту	Рівень рентабельності
борошномельно-круп'яної промисловості				
Виробництво хліба та хлібобулочних виробів	2	2	1	2
Виробництво виноградних вин	5	5	5	3

Відповідно до методики нами було розраховано зважені оцінки та визначено рівень привабливості галузі і конкурентоспроможності за обраними напрямками. На підставі побудованої матриці МакКінсі, найбільш перспективними з точки зору привабливості та конкурентних позицій для підприємств Одеської області є виробництво олії та виноградних вин. Середній рівень (проте вище середньої) привабливості притаманний вирощуванню зерна, плодів та ягід. Але, якщо у вирощуванні зерна підприємства Одеської області займають досить сильну конкурентну позицію, то стосовно вирощування плодів та ягід – ще на середньому рівні. Середній рівень конкурентоспроможності властивий також напрямку переробки та консервування фруктів і овочів при високому рівні привабливості, що свідчить про доцільність спрямування інвестицій у цей напрямок. На жаль, по п'яти напрямках діяльності рівень привабливості галузі та конкурентоспроможності нижче середнього. За класичними рекомендаціями компанії МакКінсі ці напрямки діяльності потребують ретельного аналізу та вибору стратегії деінвестування. Проте серед аналізованих є напрямки, що забезпечують продовольчу безпеку області та тісно пов'язані з іншими напрямками, тому доцільною є стратегія контролю за інвестиціями.

Література

1. Томпсон А.А., Стрікланд А.Дж. Стратегический менеджмент: концепции и ситуации для анализа, 12-е изд: Пер. с англ.. М.: Издательский дом «Вильямс», 2006. 928 с.
2. Куденко Н.В. Маркетингові стратегії фірми : монографія. К. : КНЕУ, 2008. 245 с.
3. Ламбен Жан-Жак. Стратегический маркетинг. Европейская перспектива / Ламбен Жан- Жак; пер. с фр. СПб. : Наука, 1996. 589 с.

	економіко-екологічних досліджень НАН України, м. Одеса	
65.	МАРКЕТИНГОВАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ НА ОСНОВЕ АНАЛИЗА БАЗ ДАННЫХ Лапицкая О.В., к.э.н., доцент, Шах А.В., Гомельский государственный технический университет имени П.О. Сухого, Беларусь	173
66.	РОЛЬ МАРКЕТИНГОВОЇ СИСТЕМИ В ЕКОНОМІЧНОМУ МЕХАНІЗМІ ПІДПРИЄМСТВ АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО СЕКТОРУ Богданов О.О., аспірант, ОНАХТ, м. Одеса	177
67.	ДЕПОПУЛЯЦІЯ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ В СТАЛОМУ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА УКРАЇНИ Лагодієнко В.В., д.е.н., професор, ОНАХТ, м. Одеса, Лагодієнко Н.В., к.е.н., доцент, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Швець О.В., к.е.н., докторант Міжнародний університет бізнесу і права, м.Херсон	180
68.	ЕФЕКТИВНИЙ РОЗВИТОК ТРАНСПОРТНОЇ СИСТЕМИ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНУ Машканцева С.О., к.е.н., доцент Національний університет «Одеська морська академія», м. Одеса	182
69.	ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В АПК Турленко Н.В., к.е.н., докторант ОНАХТ, Алексейчук О.О., асистент Міжнародний університет бізнесу і права, м.Херсон	184
70.	МЕХАНІЗМ РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА Ніколюк О. В., д.е.н., доцент, Донець Л. Я., к.т.н., доцент, Левчук Ю. С., ст. викладач, ОНАХТ, м. Одеса	186
71.	МЕТОДОЛОГІЯ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ВИРОБНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВ Каламан О. Б., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	189
72.	НОВІТНЯ КОНЦЕПЦІЯ ФОРМУВАННЯ ТА КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ ХАРЧОВИХ І КОРМОВИХ ПРОДУКТІВ В УКРАЇНІ Каламан О. Б., к.е.н., доцент, Козак К. Б., к.е.н., доцент, Сгорова А. В., к.т.н., доцент, Струнова О. С., магістрант, ОНАХТ, м. Одеса	193
73.	АСПЕКТИ СТРАТЕГІЧНОГО АНАЛІЗУ РОЗВИТКУ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ТА ЇЇ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН Купріна Н.М., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	197
74.	ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ, ЯК СПОСІБ ЗБЕРЕЖЕННЯ МАЙНА ПІДПРИЄМСТВА Скляр Л. Б., к.е.н., доцент, Скляр В. Ю., магістрант, ОНАХТ, м. Одеса	200
75.	РОЗВИТОК ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ Іванченкова Л. В., к.е.н., доцент, Мацкевич К. О., магістрант, ОНАХТ, м. Одеса	203
76.	КОМПЕТИТИВНІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА З УРАХУВАННЯМ ФАКТОРІВ ВПЛИВУ ЗОВНІШНЬОГО ТА ВНУТРІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА Васьковська К.О., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	205
77.	ОСНОВНІ ФОРМИ ПРОЯВУ КРЕДИТНИХ РИЗИКІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ Дерменжі Д.Ф., аспірант, ОНАХТ, м. Одеса	207
78.	ОГЛЯД РИНКУ М'ЯСА ТА М'ЯСНОЇ ПРОДУКЦІЇ УКРАЇНИ Петков О.І., аспірант, ОНАХТ, м. Одеса	209
79.	ОКРЕМІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ Баранюк Х.О., аспірант, асистент, ОНАХТ, м. Одеса	212

МАТЕРІАЛИ

VII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

15-16 жовтня 2019 р.

ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ

РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА

ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

Рекомендовано до видання Вченою Радою Одеської національної академії харчових
технологій протоколом № 2 від 01.10.2019 р.

Підписано до друку 01.10.2019. Формат 60х84/16.
Папір офсетний.
Ум. друк. арк. 13,15.
Тираж 500 екземплярів.

Видавництво «Друк Південь»
Тел.: 0972122975